

Vergaderjaar 2019–2020

29 279

Rechtsstaat en Rechtsorde

Nr. 557

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 december 2019

Op verzoek van de Vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid d.d. 7 november 2019 reageer ik hierbij op het bericht «Neergeschoten advocaat buiten levensgevaar, politie zoekt schutter». U verzoekt daarbij een inschatting te geven van de veiligheid van advocaten en andere procesdeelnemers en de vraag of de getroffen maatregelen afdoende zijn. Tevens ontvangt u middels deze brief het voortgangsbericht over de verbeteringen in de stelsels Bewaken en Beveiligen en getuigenbescherming. Hiermee doe ik mijn toezeggingen gedaan in mijn brief van 14 oktober 2019¹ en tijdens het AO Georganiseerde Criminaliteit van 13 november 2019 gestand. Ook voldoe ik met deze brief aan mijn toezegging in het plenair debat over het functioneren van het stelsel bewaken en beveiligen d.d. 4 april jl. (Handelingen II 2018/19, nr. 71, item 11) door in te gaan op de werving van medewerkers, het wervingspotentieel en de stand van de bezetting van de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB) met betrekking tot de persoonsbeveiliging.

Veiligheidssituatie advocaat

Het neerschieten van advocaat Philippe Schol is een verschrikkelijke gebeurtenis. Het is schokkend dat, na de moord op Derk Wiersum, wederom een functionaris die in dienst staat van de rechtsorde, is aangevallen.

Met betrekking tot de veiligheidssituatie van de advocaat kan ik uw Kamer het volgende melden. Bij de Nederlandse en Duitse autoriteiten waren signalen van bedreigingen gericht aan deze advocaat bekend. Daarop zijn maatregelen getroffen. De Nederlandse Orde van Advocaten heeft een melding gedaan bij het contactpunt voor signalen en zorgen over de veiligheidssituatie van advocaten en rechters bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). Naar aanleiding van de melding heeft de NCTV direct contact gelegd met het lokale bevoegde

¹ Kamerstuk 29 279, nr. 542

gezag. Over de getroffen maatregelen kan ik, net als over het lopende strafrechtelijke onderzoek naar het incident, geen nadere mededelingen doen.

Veiligheid advocaten en andere procesdeelnemers

Voor de weerbaarheid van kwetsbare beroepsgroepen moet structureel aandacht zijn. De werkgroep bredere aanpak beroepsgroepen die ik in mijn brieven van 18 september en 14 oktober jl.² aan uw Kamer heb genoemd heeft hiermee een start gemaakt. Deze werkgroep heeft als opdracht om breder naar de risico's, behoeftes, zorgen en weerbaarheid van onder andere rechters, advocaten, Officieren van Justitie en journalisten te kijken. De werkgroep is in contact getreden met deze beroepsgroepen en stelt gezamenlijk een plan van aanpak op voor de beroepsgroep die daar behoefte aan heeft waarin weerbaarheidsversterking, sociale zorg, verantwoordelijkheid van het individu, verantwoordelijkheid voor de werkgever en eventuele aanvullende beveiligingsmaatregelen vanuit de overheid centraal staan.

De overheid kan aanvullende beveiligingsmaatregelen nemen als een persoon of de organisatie waar zij deel van uitmaken of waarvoor zij werken op eigen kracht geen weerstand kan bieden tegen de dreiging en het risico. Maatwerk en veiligheid staan daarbij voorop, waarbij volledige veiligheid echter niet gegarandeerd kan worden.

Voortgang verbeteringen stelsels bewaken en beveiligen en getuigenbescherming

Eerder stuurde ik u een brief³ waarin ik u informeerde over de noodzakelijk geachte verbeteringen om de stelsels bewaken en beveiligen en getuigenbescherming op langere termijn goed te kunnen laten functioneren en de realisatie daarvan. De verdere realisatie van deze verbeteringen hebben de betrokken partners de afgelopen periode ter hand genomen. Sinds de moord op de advocaat Derk Wiersum wordt echter een zwaarder en ander beroep gedaan op het stelsel. Daarom zet ik als onderdeel van het breed offensief tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in op de versterking van bewaken en beveiligen en getuigenbescherming. Een substantiële versterking van de stelsels dient ervoor te zorgen dat de stelsels toekomstbestendig zijn, zeker gezien de toenemende dreiging vanuit de georganiseerde criminaliteit. De continuïteit van de democratische rechtsorde moet te allen tijde gewaarborgd zijn. De in gang gezette verbeteringen dienen daarom in het licht van de uitwerking van het brede offensief tegen de georganiseerde criminaliteit wat betreft bewaken en beveiligen en getuigenbescherming te worden bezien. Over die uitwerking zal ik u nader informeren in het voorjaar. Over een aantal verbeteringen waar ik u nu al de voortgang kan melden, vind u hieronder de actuele stand van zaken:

1 Verduidelijking reikwijdte van de zorgplicht van de overheid

De lijn die ik hanteer met betrekking tot de zorgplicht van de overheid – in de bescherming van personen staan veiligheid en maatwerk altijd voorop en de overheid draagt er zorg voor dat personen ongestoord kunnen functioneren als dit in het belang is van de democratische rechtsorde of in het belang van waarden als de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid – is opgenomen in de geactualiseerde circulaire Bewaken en Beveiligen⁴. Hiermee is duidelijk wat van de overheid

² Kamerstuk 29 279, nrs. 536 en 542

³ Kamerstuk 29 911, nr. 215

⁴ Circulaire met betrekking tot de bewaking en beveiliging van personen, objecten en diensten 2019, Stcrt. 2019, nr. 39608

verwacht mag worden als het gaat om het zorgdragen voor de veiligheid.

2 *Kwaliteitsverbetering in de uitvoering en capaciteit*

De opschalingsstructuur die binnen de politie is ingericht om sneller te kunnen reageren op ernstige, complexe en/of regio-overstijgende zaken is inmiddels operationeel.

Ik heb aangegeven dat meer mogelijkheden gecreëerd moeten worden om beveiligingsconcepten vorm te geven. Dit moet zorgen voor meer mogelijkheden en gradaties aan maatregelen en voor minder druk op de capaciteit en middelen die beschikbaar zijn voor het uitvoeren van de diverse beveiligingsmaatregelen. Zo kunnen tijdig maatregelen getroffen. In opdracht van de NCTV heeft TNO een verkenning uitgevoerd naar innovatieve en toekomstgerichte beveiligingsconcepten. Daarnaast is de politie verschillende beveiligingsconcepten aan het vormgeven. Onlangs heeft het kabinet extra middelen aan de politie toegekend die ook ingezet kunnen worden voor nieuwe technologie en materieel als onderdeel van deze concepten. De verdere ontwikkeling en realisatie van deze beveiligingsconcepten worden meegenomen in de uitwerking van het breed offensief tegen de georganiseerde criminaliteit wat betreft bewaken en beveiligen en getuigenbescherming.

3 *Beschikbare politiecapaciteit*

De korpschef en ik spreken al geruime in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) over de (voorzien) druk op de inzetbaarheid in het algemeen en de noodzaak tot structurele versterking van de politiecapaciteit. In een separate brief aan uw Kamer zal ik deze week nader ingaan op het onderwerp politiecapaciteit.

Het kabinet heeft in 2018 besloten € 91 miljoen extra beschikbaar te stellen aan de regionale eenheden om de inzetbaarheid in de periode 2019–2021 zo veel mogelijk op niveau te houden.⁵ Na de moord op de advocaat Wiersum heeft het kabinet ook eenmalig € 10 miljoen beschikbaar gesteld om de druk die de tijdelijke extra maatregelen in het kader van het stelsel bewaken en beveiligen met zich mee brengen, aan te pakken.

Zowel de gezagen, de korpsleiding als ondergetekende zijn er zich gezamenlijk van bewust van dat ook in de komende jaren druk staat op de beschikbare capaciteit. Die druk is dus zeker niet alleen het gevolg van de tijdelijke maatregelen na aanleiding van de moord op advocaat Derk Wiersum. De huidige zware belasting van de politie onderstreept eens te meer dat structurele versterking van de politiecapaciteit noodzakelijk is. De realiteit is dat uitbreiding van de operationele bezetting tijd vergt; dat geldt ook voor de capaciteit voor het stelsel van bewaken en beveiligen en getuigenbescherming. In de uitwerking van het breed offensief tegen ondermijnende criminaliteit zal ook worden ingaan op deze capaciteit.

Capaciteit DKDB

In het plenair debat over het functioneren van het stelsel bewaken en beveiligen d.d. 4 april jl. heb ik uw Kamer toegezegd in te gaan op de werving van medewerkers, het wervingspotentieel en de stand van de bezetting van de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB) voor de uitvoering van de persoonsbeveiligingstaken.

Medewerkers van de DKDB moeten over een politiediploma beschikken. Voor de instroom op korte termijn komen derhalve in principe alleen executieve (reeds opgeleide) politiemedewerkers in aanmerking. De maatregelen die de politie neemt zijn enerzijds gericht op het vergroten van dit interne potentieel; door middel van bijvoorbeeld gerichtere

⁵ Kamerstuk 29 628, nr. 820

wervingsacties, wijzigingen in het ketenproces en de DKDB als aantrekkelijke werkgever te positioneren. Hierover blijf ik met de korpschef in gesprek.

In aanvulling daarop is met ingang van eind 2019 een initiële opleiding ingericht voor aspiranten die van buiten de politie geworven worden om na de basisopleiding meteen in te stromen bij de DKDB. Voordeel hiervan is dat de reguliere politiecapaciteit niet wordt aangetast. Zo worden er geen politiemedewerkers uit andere eenheden weggetrokken. Het effect hiervan wordt over een aantal jaren zichtbaar. Verder kunnen als gevolg van tijdelijke afspraken met de vakbonden specifieke groepen⁶ sollicitanten met relevante werkervaring sneller geworven en opgeleid worden. Deze maatregel wordt nu uitgevoerd en loopt door tot eind 2020.

In het eerste kwartaal van 2019 is, zoals verwacht, de instroom van de beveiligers op gang gekomen. Dat resulteert er in dat er op dit moment nog 48 fte vacatures zijn bij de DKDB voor de uitvoering van persoonsbeveiligingstaken (peildatum 11 november 2019). Eind november 2018 was dit nog 73 fte. De totale formatie van de DKDB is in het inrichtingsplan 2012 vastgesteld op 392 fte. De korpschef heeft aangegeven dat hij verwacht dat volledige bezetting van de DKDB, gelet op de nog te voorziene instroom voor eind 2019, voor het eind van 2020 binnen bereik is.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus

⁶ Kamerstuk 29 911, nr. 215